

SAŽETAK PRESUDE VELIKOG VIJEĆA
HUTCHINSON PROTIV UJEDINJENOG KRALJEVSTVA
OD 17. SIJEČNJA 2017. GODINE
ZAHTJEV BR. 57592/08

*Uvjeti za preispitivanje kazne doživotnog zatvora u skladu su s
Konvencijom*

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva služi kaznu doživotnog zatvora u Ujedinjenom Kraljevstvu.

U rujnu 1984. godine podnositelj je osuđen za ubojstvo, silovanje i tešku krađu. Raspravni sudac mu je izrekao kaznu doživotnog zatvora s prijedlogom da se podnositelju omogući da zatraži pomilovanje nakon 18 godina zatvora. Za donošenje odluke o tome hoće li se izreći kazna doživotnog zatvora sa ili bez mogućnosti pomilovanja bio je nadležan ministra unutarnjih poslova¹. Ministar je u prosincu 1994. godine obavijestio podnositelja da je odlučio izreći mu kaznu doživotnog zatvora bez mogućnosti pomilovanja. Godine 2003. podnositelj je zatražio reviziju odluke ministara, tražeći da se primijeni ona kazna koju je predložio nadležni sud, no Visoki sud je utvrdio kako nema razloga za odstupanje od odluke ministara s obzirom na ozbiljnost kaznenih djela koje je počinio podnositelj. Žalbeni sud je u listopadu 2008. godine podnositeljevu žalbu odbio.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 3. Konvencije (zabrana mučenja), podnositelj je tvrdio da kazna doživotnog zatvora bez mogućnosti pomilovanja predstavlja nečovječno i ponižavajuće postupanje jer nema nikakvu nadu da će ikada biti pušten na slobodu.

Vijeće suda je dana 3. veljače 2015., utvrdilo da nije došlo do povrede članka 3. Konvencije. Zahtjev je podnesen na razmatranje Velikom vijeću na temelju zahtjeva podnositelja.

ODLUKA SUDA

Sud je ponovio da Konvencija ne zabranjuje izricanje kazne doživotnog zatvora osobama osuđenima za posebno teška kaznena djela, kao što je ubojstvo. Međutim, da bi izricanje takve kazne bilo u skladu s Konvencijom, mora postojati mogućnost preispitivanja kazne, kao i izgledi da će zatvorenik biti pušten.

U svojoj presudi od 9. srpnja 2013. u predmetu [*Vinter i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*](#) Sud je utvrdio da zakonodavstvo kojim je bila regulirana ovlast ministara da oslobodi

¹ „Doživotna kazna zatvora“ u Ujedinjenom Kraljevstvu može se izreći kao kazna doživotna kazna s mogućnosti pomilovanja ili kako doživotna kazna bez mogućnosti pomilovanja. U potonjem slučaju do pomilovanja može doći samo u određenim iznimnim okolnostima. U vrijeme na koje se odnosi ovaj zahtjev konačnu odluku o tome donosio je ministar unutarnjih poslova.

zatvorenika osuđenog na kaznu doživotnog zatvora u Ujedinjenom Kraljevstvu nije bilo jasno. Štoviše, utvrdio je da postoji nepodudarnost između mjerodavnog prava, odnosno članka 30. Zakona o kaznenim sankcijama iz 1997. godine i službene politike koja je predstavljena u priručniku „Osuđenici na doživotni zatvor”. Taj je priručnik bio prerestriktivan, dajući zatvorenicima osuđenim na kaznu doživotnog zatvora samo djelomičnu sliku uvjeta pod kojima bi mogli biti pušteni na slobodu. To je bilo u suprotnosti s naprijed spomenutim člankom 30. koji se može tumačiti na način da obvezuje ministara da oslobodi zatvorenika osuđenog na kaznu doživotnog zatvora ako se u „iznimnim okolnostima” može dokazati da bi nastavak boravka u zatvoru mogao biti u suprotnosti s člankom 3. Konvencije. U tom predmetu Sud je bio zaključio kako se ne može smatrati da su podnositelji zahtjeva imali ikakve izgleda da će biti pušteni sa izdržavanja kazne doživotnog zatvora, ili da će njihove kazne biti preispitane.

Međutim, Sud je u ovom predmetu utvrdio da je britanski Žalbeni sud u međuvremenu pojasnio sadržaj mjerodavnog domaćeg prava. U svojoj presudi u predmetu *R. v McLoughlin* od 18. veljače 2014. godine Žalbeni sud je izričito odgovorio na kritiku u predmetu *Vinter i drugi*, te je potvrdio zakonsku obvezu ministara da primijeni ovlast puštanja na slobodu zatvorenika osuđenih na doživotnu kaznu zatvora bez mogućnosti pomilovanja na način koji je u skladu s Konvencijom. Što se tiče priručnika „Osuđenici na doživotni zatvor”, on ne može ograničiti dužnost ministara da razmotri sve okolnosti relevantne za puštanje na slobodu temeljem članka 30. Zakona iz 1997.

Sud je zatim nastavio s analizom domaćeg prava kojim su regulirani priroda i opseg preispitivanja kazni doživotnog zatvora, kao i uvjeti te vremenski okvir za njihovo preispitivanje.

Prvo, izvršna, a ne sudska priroda preispitivanja kazni sama po sebi nije u suprotnosti sa zahtjevima članka 3. Konvencije, što jasno proizlazi iz niza prethodnih predmeta iznesenih pred Europskim sudom, imajući u vidu slobodu procjene država da odlučuju o takvim pitanjima. Štoviše, učinci Zakona o ljudskim pravima (ZLJP) onemogućuju svaku kritiku domaćeg sustava u kojem je preispitivanje zatvorskih kazni u Engleskoj i Walesu povjereno ministru. Naime, prema ZLJP-u ministar je obvezan primjenjivati ovlasti puštanja na slobodu na način koji je u skladu s Europskom konvencijom, uzimajući u obzir mjerodavnu sudsku praksu Europskog suda i navodeći razloge za svaku odluku. Nadalje, odluke ministara o mogućem puštanju na slobodu podliježu preispitivanju od strane domaćih sudova, koji su i sami obvezani istom dužnošću postupanja u skladu s pravima Konvencije.

Osim toga, što je ključno, Žalbeni je sud u presudi *R. v. McLoughlin* naveo da „iznimne okolnosti” iz članka 30. ne mogu biti zakonski ograničene samo na situacije kada je osoba pri samom kraju svoga života kao što je navedeno u priručniku „Osuđenici na doživotni zatvor”, već moraju uključivati sve iznimne okolnosti koje su relevantne za puštanje na slobodu iz samilosti. Također je potvrdio da izraz „iz samilosti” nije ograničen na humanitarne razloge, već ima šire značenje koje je u skladu s člankom 3. Konvencije.

Sud je i u tom pogledu istaknuo važnu ulogu ZLJP-a, jer članak 3. tog zakona zahtijeva da sva tijela javne vlasti tumače i primjenjuju zakonodavstvo na način koji je u skladu s Konvencijom. Sud je stoga uvjeren da se ovakvim načinom preispitivanja omogućuje razmatranje opravdanosti nastavka boravka u zatvoru u svjetlu značajnih promjena kod zatvorenika osuđenog na kaznu doživotnog zatvora te njegovog napretka ka rehabilitaciji.

Zatim, Sud je zaključio da britanski sustav nema nedostataka ni u pogledu jasnoće uvjeta za preispitivanje kazne, odnosno, toga znaju li osobe koje služe kazne doživotnog zatvora što trebaju učiniti da bi se razmotrilo njihovo puštanje na slobodu, te pod kojim se uvjetima obavlja takvo preispitivanje. Naime, ovlast puštanja na slobodu bi temeljem ZLJP trebala biti vođena cjelokupnom mjerodavnom sudskom praksom Europskog suda (sadašnjom i budućom).

Naposljetku, što se tiče vremenskog okvira za preispitivanje temeljem članka 30. Zakona iz 1997. godine, ministar može naložiti puštanje na slobodu „u bilo kojem trenutku”. Može se stoga zaključiti da je činjenica da domaći sustav omogućuje pokretanje postupka preispitivanja u bilo kojem trenutku u interesu zatvorenika, budući da nisu dužni čekati određeni broj godina na prvo ili svako sljedeće preispitivanje. U ovom predmetu podnositelj nije naveo da je u bilo kojem trenutku bio spriječen ili odvrćen od podnošenja zahtjeva ministru da ga se uzme u obzir za puštanje na slobodu.

Na taj način, domaći sustav, utemeljen na popisima (Zakon o kaznenim sankcijama iz 1997. godine i Zakon o ljudskim pravima), sudskoj praksi (britanskih sudova i Europskog suda) i objavljenoj službenoj politici (u priručniku „Osuđenici na doživotni zatvor”), više nije u suprotnosti s Konvencijom na način na koji je to bilo utvrđeno u predmetu *Vinter*.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.